

## Ako sa stat'

MATEJ RUMANOVSKÝ

Ludo sa skrčil a vysral uprostred lesa. Nebolo to, pravda, nič zvláštne – bolo ráno, črevá sa po krátkej prechádzke pohli a toto miesto si to vyslovene pýtalo. Bolo obsraté už mnoho ráz. Ludo bol Dušanov pes.

Les alebo skôr lesík uprostred veľkomesťa však nebol lákavý len pre Luda. Mali ho radi obaja, tak majiteľ, ako i jeho pán. Mohla za to pravdepodobne veľmi nízka frekvencia okoloídúcich – so psom či bez psa – a ticho, ktoré s touto cyklicky sa opakujúcou zhodou okolností príjemne súznelo.

Nerobme však z Dušana pôžitkára, jogína, niekoho osvieteneho, kto vyhľadáva ticho a kontakt s prírodou. Dušan bol poriadny lump. Neprítomnosť ľudí mu totiž nepriniesla len pokoj a ticho, ale predovšetkým – tak ako toto ráno – ho odbremenila od akejkolvek zodpovednosti. Mohol si tu robiť, čo chcel. Preto bez ohľadu na to, čo tu jeho pes zanechal, vykročil smelo dalejo.

Napíňalo ho to určitou radosťou. Radosťou z toho, že sa mu to opäť prepeklo, on sa nemusel zohýbať a rubom mikroténového vrecka (ktoré so sebou nosil len zriedka) zdvíhať niečo, čo sa aj tak vzápätí rozpadalo medzi prstami, smrdelo, skrátka bolo nechutné a neprirodzené.

Dušanov ranný rituál s Ludom bol prostý: zjásť do lesa, urobiť všetky potreby a na konci sa otočiť a ísť rovnakou trasou späť. Bola to trasa nie veľmi pohodlná, no vďaka tomu nebola ani populárna, čo so sebou prinášalo zaslužené ticho a málo ľudí. Oba ja už vedeli, kde treba ísť, čomu sa vyhnúť, kam zahnúť. Bola to ich tajná cestička za slobou.

Dnešné ráno malo byť však v niečom iné. V niečom radikálne, zlomové. Povedzme to rovno: niekoho stretli. V každej nepríjemnej situácii sa však nachádza aj niečo pozitívne, pričom tentoraz za to môžeme považovať fakt, že toho niekoho stretli až po ceste naspäť. Znamenalo to asi toľko, že Ludo bol už dávno vysratý aj vyštatý, teda po ceste sa išlo už len z povinnosti, ktorá ich oboch viedla domov.

Keď zazreli toho človeka, najskôr si vôbec nespojili, kde stojí, ani nepočuli, čo si človek (pravdepodobne sám pre seba) mrmle. Bola to stará babka v sivej bunde a s nechutnou čiapkou na hlave, ktorá sa, ako neskôr vysvitlo, skláňa nad Ludovým hovnom a preklína toho, kto ho po ňom nespatal.

Samozrejme, že preklínala fiktívnu bytosť, o ktorej nič nevedela, iba ak to, že bola určite „mladá“ a so psom. Íslo však o les uprostred betónového mesta, teda, prirodzene, sa tu denne premlelo viacero psíčkarov. Pohľadom na hovno sa čo možno najpresnejšie snažila vykresliť potenciálneho páchatela, no sama dobre vedela, že ho nevyšliedí.

„Načo majú ľudia psov, keď po nich nevedia upratať?“ vyhrkla babka, keď uvidela,

že sa k nej dakto blíži. Pochopiteľne, že Dušana hneď upodozrievala, a, pochopiteľne, že ten všetko poprel. Dal babke za pravdu a potvrdil, že ľudia sú jednoducho takí. „Ale pani,“ povedal, „nadávkami ani zloťou nič nevyriešime,“ upokojoval ju a vzápätí urobil ono veľké gesto: siahol do vrecka a niečo z neho vybral. „Pozrite, nie je to také fažké,“ vtom sa zohol a veľkoryso nabral do mikroténového vrecka výkal, nad ktorým spoločne stáli. „Tak, hotovo,“ dodal, „a je po probléme. Svet je opäť krajší.“

Babka sa s úžasom pozrela na Dušana. „Je krajší vďaka vám!“ zvolala a myslela to naozaj. Dušan týmto činom nielenže stúpil v babkiných očiach, v momente sa stal jej hrdinom, zábleskom lepšej budúcnosti. Preňho lepšie a babka o tamtom malom tajomstve predsa nemusí vedieť. Je to nepodstatné. Veľké myšlienky predsa často vznikajú z nedorozumení.

Nanešťastie, tak ako babka nevedela nič o Dušanovi, nevedel ani Dušan nič o nej. Nevedel, čo onen arogantný, no vskutku nevinný čin môže vyvolať. Nevedel, ako ho dokáže babka nafúknuť a kým sa vďaka nemu (ale aj vďaka nej – babke) stane.

Stane sa národným hrdinom – a že to nebude trvať vôbec dlho.

Ihneď po tom, ako sa v mieri rozíšli – Dušan s hovnom v ruke a so zvláštnym pocitom, ktorý v ňom vyvolal babkin rozjarený pohľad, a babka s rozjareným pohľadom a víziou lepšieho sveta, na ktorý čakala celý život –, zamierili obaja k sebe domov, kde pokračovali vo svojich dňoch. Dušan bol paralyzovaný, akoby nič tušil, akoby vedel, že chvála za niečo, čo v skutočnosti neurobil, je oveľa horšia než karchanie za niečo, čo urobil. A pri babke, tejto nezameniteľnej starej žene, ktorú dnes ráno do lesa nemohla priviesť iba náhoda, to platilo dvojnásobne. Desaťnásobne. Babka, hneď ako prišla domov, zodvihla telefón a nepoložila ho, okrem prestávok na jedenie, pitie a toaletu, ako bol deň dlhý.

Volala najskôr svojim kamarátkam, rodine, synom, spomenula si aj na starých známych, slovom: volala každému. A každému vyrozprávala príbeh s Dušanom a jeho psom a čo pre nás ako ľudstvo znamená onen skutok. Rozprávala ten príbeh stále dokola, a ako to pri dobrých príbehoch býva, ústnym podaním sa najskôr mierne, potom zásadne zmenil. Babka ako skúsená rozprávačka ho vždy jemne prifarbila, podľa reakcií poslucháčov pozmenila detaily, aby mal švih, aby zaujal, až sa z neho stala dokonalá príhoda hodná nielen článku v novinách, ale pokojne aj titulnej strany, možno celej knihy!

A tak sa zo zdvihnutého hovna stal „uprataný les“, z Dušana sa stal hrdina, neskôr dokonca „nadčlovek“ a jeho nevinné klamstvo (o ktorom vedel stále len on sám) sa zmenilo na „začiatok novej éry“, niečo väčšie, čo konečne prinesie toľko ospevanú jednotu ľudstva. Skrátka: Dušan už nemal s tým príbehom nič spoločné, stal sa iba bábkou, ktorá slúžila ideí pomätenej babky, odmietajúcej prijať očividnú realitu. Stal sa fiktívnou postavou a jeho osud už odteraz riadil niekto iný.

Pochopiteľne, Dušan ešte o ničom nevedel. Nevedel, že sa zo dňa na deň stal človekom, ktorý má všetko od základu zmeniť, byť zodpovedný za ďalšie smerovanie ľudstva, byť zodpovedný za zmenu k lepšiemu. Dozvedel sa to až o pár dní, keď

zhruba na tom istom mieste stretol babku znova, no tá ho už vívala s otvoreným náručím a so širokým úsmevom.

„Ako sa voláte?“ spýtala sa, hľadajúc posledný chýbajúci dielik do svojho príbehu. Veď aspoň niečo na ňom muselo byť skutočné, inak by sa stal ozaj iba čírym blúznivím. Dušan bol dôkazom! Dôkazom, že sa to (o čom sám nevedel) stalo.

„Volám sa Dušan,“ povedal jemne zahnbene, pričom dúfal, že ho Ludo odtiahne niekam preč a on bude mať konkrétny dôvod z tohto rozhovoru ujsť. Ludo však sedel. Čakal. Zradca.

„No veď pod sem, ty chlapče!“ natiahla sa babka za Dušanom, a napriek tomu, že ukročil jeden-dva kroky späť, schytila ho okolo pása a obdarovala ho neželaným, ale zato vrúcny objatím. Tešila sa, že ho vidí. Krátko potom spustila, ako ju oslovilo ono gesto spred pár dní a že nič také jakživ nevidela. „Vy ste naša budúcnosť,“ dodala a vrazila mu vlhku pusku na lice. „Môžeme sa ešte spolu odfotiť?“

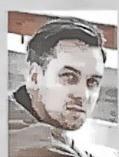
Dušan zarazený a zmätený súhlasil – veď beztak nebolo cesty von. Pes sedel a babka trvala na svojom. Každý však napokon dostal, čo chcel.

Všetko bolo v relatívnom poriadku, až kým si Dušan doma nesadol k večerným správam. Na obrazovke uvidel práve tú babku, ktorá rozprávala o svojom milom susedovi Dušanovi, čo bez nároku na odmenu, iba tak, z čistej dobrosrdečnosti a lásky upratul odpadky po druhých v celom tomto (ukázala za seba) lese.

A takto si tu žijeme. Aj z úplného hovna dokážeme urobiť celoštátnu tému a nevyliciteľne naivný národ s nádejou na lepšiu budúcnosť ju bude ochotne šíriť ďalej. A vtedy už nikto nebude skúmať, ako to bolo naozaj a či tvoriteľ problému a jeho spasiteľ nie je náhodou jednou a tou istou osobou.

Dušanov príbeh, samozrejme, pokračuje ďalej. Možno už s iným „Dušanom“, možno s iným hovnom a s inou „babkou“, no princíp zostáva verný predlohe, ktorú plnime svedomito a bez ostychu, akoby na tom malo stáť naše prežitie. <

## BIO-BIBLIOGRAFIA



Matej Rumanovský sa narodil v roku 1994. Vyštudoval žurnalistiku na FIF UK v Bratislave. Píše romány, poviedky

a publicistické články. Debutoval románom *Príbeh nekonečných koncov* (Marenčin PT, 2022), za ktorý v roku 2023 získal prémie Ceny Ivana Kraska za najlepší debut. V súčasnosti dokončuje ďalší román s názvom *Chopinova platňa*. Je členom umeleckého zoskupenia Cult Creative, v ktorom pôsobí aj ako marketingový a projektový manažér, a literárnym redaktorom na voľnej nohe.

FOTO DAŠA ŠIMEKOVÁ

Rozum Literárny magazín, V. ročník  
 Periodicita: mesačník  
 Šéfredaktorka: Iris Kopsayová  
 Redakčná rada: Rudolf Chmel, Pavel Matejovič, Tamara Janecová  
 Spolupracovníci redakcie: Mária Danthine-Doplerová, Karol D. Horváth, Laco Kerata  
 Grafická úprava: Miriam Gavulová  
 Jazyková redaktorka: Dominika Javorová  
 Vydáva: Spoločnosť priateľov krásnej literatúry  
 IČO OZ: 52039960  
 Adresa: Iris Kopsayová  
 Nám. 1. mája 3867/8, 810 00 Bratislava  
 P. O. Box 44/B  
 casopis.rozum@gmail.com  
 0918 638 910  
 EV: 5726/18  
 ISSN: 2644-4631  
 Tlač: Tlačiareň Petit Press, a. s., Bratislava  
 Voľný predaj: Mediaprint-Kapa Pressegrasso, a. s.  
 Redakcia neposkytuje posudky k zaslaným literárnym textom.

Predplatní si môžete objednať priamo v redakcii e-mailom na adrese casopis.rozum@gmail.com alebo telefonicky na 0918 638 910; sprostredkovane cez spoločnosť Mediaprint-Kapa Pressegrasso, a. s., oddelenie inej formy predaja, P. O. Box 183, 830 00 Bratislava 3, tel. 0800 188 826, predplatne@abomkapa.sk, www.predplatne.sk2, alebo prostredníctvom Slovenskej pošty na adrese: Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlaču, Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214 e-mail: predplatne@slposta.sk zahranična.tlac@slposta.sk tel.: 02/ 52 62 24 49, 02/45 24 82 13.

ČASOPIS ROZUM  
 Z VEREJNÝCH ZDROJOV PODPORIL  
 FOND NA PODPORU UMENIA

U. fond na podporu umenia

TENTO PROJEKT SA USKUTOČNIL  
 VĎAKA FINANČNEJ PODPORE  
 NADÁCIE SPP A VĎAKA DOTÁCII BSK

Nadácia SPP

BRATISLAVSKÝ KRAJ